

ตำนานสร้างโลกของกลุ่มชนชาติไท-จ้วง: โลกทัศน์ ความเชื่อและพิธีกรรม

The Creation Myths of the Tai-Zhuang Peoples: the Worldviews, Beliefs and Rituals

Ou Man¹

นันท์ชญา มหาขันธ์ (Nanchaya Mahakhan)²

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อรวบรวมและศึกษาด้านการสร้างโลกของกลุ่มชนชาติไท-จ้วง และวิเคราะห์เรื่องโลกทัศน์ ความเชื่อและพิธีกรรมที่เกี่ยวข้องกับตำนานสร้างโลกของกลุ่มชนชาติไท-จ้วง โดยผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมตำนานสร้างโลกของกลุ่มชนชาติไท-จ้วงจำนวนทั้งหมด 110 จำนวนและประยุกต์ใช้ระเบียบวิธีวิจัยทางคติชนวิทยาเพื่อศึกษาอนุภาคที่เกี่ยวข้อง อีกทั้งสะท้อนให้เห็นโลกทัศน์และความเชื่อในตำนานสร้างโลกของกลุ่มชนชาติไท-จ้วง ผลการศึกษาพบว่าตำนานสร้างโลกของกลุ่มชนชาติไท-จ้วง ได้แสดงให้เห็นโลกทัศน์ดั้งเดิมของกลุ่มชนชาติไท-จ้วง ที่มองว่ามนุษย์อยู่ใต้อำนาจสิ่งเหนือธรรมชาติมีความสัมพันธ์กับธรรมชาติอย่างใกล้ชิดและมองว่ามนุษย์มีแหล่งกำเนิดเดียวกันและสะท้อนให้เห็นถึงระบบความเชื่อดั้งเดิมโดยมีความเชื่อที่สัมพันธ์กับศาสนาด้วย ส่วนพิธีกรรมที่เกี่ยวข้องได้แสดงให้เห็นถึงบทบาททางสังคมวัฒนธรรมของตำนานสร้างโลกซึ่งได้ถ่ายทอดเรื่องโลกทัศน์ ความเชื่อ และความรู้ต่าง ๆ ของคนในอดีตและมีการปรับเปลี่ยนเป็นรูปแบบใหม่ในเวทีการท่องเที่ยวยังคงดำรงอยู่ต่อไปในโลกปัจจุบัน

คำสำคัญ: โลกทัศน์, ตำนานสร้างโลก, กลุ่มชนชาติไท-จ้วง

¹ นิสิตบัณฑิตศึกษา หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาไทยศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

² ภาควิชาภาษาตะวันออก คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

Abstract

This research aimed to study and collect literature of the creation myths of the Tai-Zhuang people and to analyze worldviews, beliefs and rituals which were related to the creation myths of the Tai-Zhuang people. The researcher collected a total of 110 cases of the literature of the creation myths of the Tai-Zhuang people. The research method in folklore was applied to study the motif which reflected the worldviews and beliefs in the creation myths of the Tai-Zhuang People. The results of the traditional worldviews of the creation myths showed that the Tai-Zhuang people perceived that human beings were under the supernatural power, were closely related with nature, and came from the same origin. These legends reflected a system of traditional beliefs which were related to religion. In addition, the related rituals clearly showed the social and cultural roles of the creation myths. These practices have passed on the past worldviews, beliefs, and knowledge. Nowadays, these practices have been adapted in a form of tourism which assists the existence of the rituals.

Keywords: Worldview, the Creation Myths, the Tai-Zhuang People

บทนำ

การเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) ในปี 2558 และนโยบาย “หนึ่งแถบหนึ่งเส้นทาง” (One Belt One Road) ของสาธารณรัฐประชาชนจีน ช่วยให้การไปมาหาสู่ระหว่างประเทศเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ขยายตัวอย่างรวดเร็ว ภายใต้อิทธิพลของสังคมโลก การศึกษาวัฒนธรรมชนชาติในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ จึงมีความจำเป็นและความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะสามารถสร้างความเข้าใจซึ่งกันและกันมากยิ่งขึ้น ทำให้ความร่วมมือมีเสถียรภาพมากขึ้น

กลุ่มชนชาติไท-จ้วง เป็นกลุ่มชาติพันธุ์ที่พูดภาษาตระกูลไท (Tai) ซึ่งกระจายอาศัยอยู่แถบภาคตะวันออกเฉียงใต้ของเอเชีย เช่น ไทอาหม ในประเทศอินเดีย

ไทใหญ่ ไทเขินในรัฐฉาน ประเทศพม่า ลาวในประเทศลาว ไทดำ ไทขาว ไทแดง ในประเทศลาว และเวียดนาม ไทลื้อ ในมณฑลยูนนาน และจ้วง มณฑลกว่างซี ทางตอนใต้ประเทศจีน ฉะนั้น งานวิจัยชิ้นนี้จึงมีความสอดคล้องกับ “ยุทธศาสตร์ การสร้างความเชื่อมโยงกับประเทศในภูมิภาค เพื่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจ และสังคม” ของแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559)

ตำนานสร้างโลกเป็นข้อมูลเรื่องเล่าที่สืบกันมาช้านานจากอดีต มักอธิบาย ถึงกำเนิดจักรวาล กำเนิดของโลก มนุษย์ และสรรพสิ่ง ซึ่งอาจรวมทั้งเผ่าพันธุ์ของ มนุษย์ด้วย ได้บันทึกทัศนะ ความคิด ความเชื่อที่เกิดขึ้นในจิตสำนึกอันเนื่องมาจาก ความรู้ที่มีความจำกัดต่อโลกและจักรวาลหรือสิ่งแวดล้อมที่มีความสัมพันธ์กับ มนุษย์อันหมายถึงโลกที่ตนได้เป็นอย่างดี การศึกษาตำนานสร้างโลกชนชาติต่าง ๆ จะทำให้เราเข้าใจว่าชาติหนึ่งเป็นใคร มาจากไหน มีความเชื่อดั้งเดิมแบบไหน อัตลักษณ์ของชนชาติตนเป็นอย่างไร เป็นต้น

ในด้านความสำคัญของข้อมูลประเภทตำนาน หรือ Myth บรอนนิสลอร์ มาลินอฟสกี (Bronislaw Malinowski) (1884-1942) นักมานุษยวิทยาสำนัก หน้าที่นิยม ได้กล่าวไว้ว่า “ตำนานมิได้เป็นเพียง ‘เรื่องเล่าธรรมดา’ แต่มีความสัมพันธ์ กับระบบความเชื่อเกี่ยวกับอำนาจเหนือธรรมชาติของผู้คนในกลุ่มชนนั้น ตำนาน ยังเป็นเรื่องเล่าที่สร้างโลกที่ตนเกี่ยวกับจักรวาล สังคม และบอกสถานภาพของ ตัวตนของบุคคลในสังคม ตำนานเป็นเรื่องเล่าที่สังคมใช้สร้างมาตรฐานทางศีลธรรม และสร้างคำอธิบายและเหตุผลในการประกอบพิธีกรรมต่าง ๆ ในกลุ่มชนนั้น ๆ” (อ้างถึงใน ศิริพร ณ ถลาง, 2552, หน้า 366)

ดังนั้น การศึกษาตำนานสร้างโลกของกลุ่มชนชาติไท-จ้วง เป็นช่องทางที่เข้าใจ ถึงระบบความคิดความเชื่อ วัฒนธรรม ตลอดจนความเป็นมาทางประวัติศาสตร์ ของกลุ่มชนชาติไท-จ้วงด้วย

งานวิจัยที่ศึกษาตำนานสร้างโลกกลุ่มชนชาติไท-จ้วงมีแค่เรื่องเดียว คือ เรื่อง การวิเคราะห์ตำนานการสร้างโลกของคนไท (ศิริพร ณ ถลาง, 2539) ได้รวบรวมตำนานสร้างโลกของกลุ่มชนชาติไททั้งหมด 50 ลำานวน ศึกษาโครงสร้าง ของตำนานสร้างโลกของคนไท โดยได้แยกประเภทตำนานสร้างโลกของคนไทเป็น

3 แบบเรื่อง คือ แบบเรื่องประเภทปฐพีสังกะสา-ย่ำสังกะสีสร้างโลก แบบเรื่องประเภทมนุษย์ออกมาจากน้ำเต้า และแบบเรื่องประเภทเทวดาลงมากินง้วนดิน และได้วิเคราะห์ระบบความคิดและวัฒนธรรมที่ได้สะท้อนให้เห็นในตำนานสร้างโลกของคนไทย

งานวิจัยที่ศึกษาตำนานสร้างโลกของกลุ่มชนชาติไท-จ้วงยังมีน้อยมากในประเทศไทย นอกจากงานวิจัยที่ได้กล่าวไปข้างต้น ที่เหลือก็คืองานวิจัยที่ศึกษาด้านต่าง ๆ หรือนิทานปรัมปรา งานวิจัยที่สำคัญดังเช่น วิทยานิพนธ์เรื่อง *การวิเคราะห์ตำนานสุริยคราสและจันทรคราสของชนชาติไท* (ปฐม หงษ์สุวรรณ, 2542) *ดุชนิพนธ์เรื่อง ตำนานพระธาตุของชนชาติไท: ความสำคัญและปฏิสัมพันธ์ระหว่างพุทธศาสนากับความเชื่อดั้งเดิม* (ปฐม หงษ์สุวรรณ, 2548) และ *ดุชนิพนธ์เรื่อง ความขัดแย้งและการประนีประนอมในตำนานปรัมปราไทย* (ปรมิษฐ์ จารูวร, 2549) บทความวิชาการที่สำคัญมีเรื่องปุ๋ยเยออย่าเยอ: พื้นที่ในจินตนาการกับการสร้างจิตวิญญาณความศักดิ์สิทธิ์ (ปฐม หงษ์สุวรรณ, 2556, หน้า 101) เป็นต้น

จากที่กล่าวมาข้างต้น งานวิจัยชิ้นนี้จึงเป็นงานวิจัยที่น่าศึกษา เพราะจะสร้างองค์ความรู้ใหม่ในเรื่องโลกทัศน์ ความเชื่อ และพิธีกรรมของชนชาติไท-จ้วงเชิงภาพรวม และได้ทราบถึงโลกทัศน์ดั้งเดิมของแต่ละชนชาติในกลุ่มชนชาติไท-จ้วงอย่างลุ่มลึก ช่วยให้เข้าใจอัตลักษณ์แต่ละชนชาติ สร้างสำนึกทางชาติพันธุ์ และในขณะเดียวกัน ได้ช่วยสร้างความเข้าใจระหว่างชนชาติในภูมิภาคด้วย อีกทั้งยังสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการผลิตซ้ำของวัฒนธรรมกลุ่มชน และเป็นการอนุรักษ์สืบสานตำนานปรัมปราต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อรวบรวมและศึกษาด้านตำนานสร้างโลกของกลุ่มชนชาติไท-จ้วงทั้งที่ปรากฏในรูปของวรรณกรรมลายลักษณ์และวรรณกรรมมุขปาฐะ
2. เพื่อวิเคราะห์เรื่องโลกทัศน์ความเชื่อและพิธีกรรมที่ปรากฏอยู่ในตำนานสร้างโลกของกลุ่มชนชาติไท-จ้วง
3. เสนอแนะแนวทางในการอนุรักษ์สืบสานตำนานปรัมปราต่อไป

วิธีการดำเนินการวิจัย

1. การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้วิธีการวิจัยทางคติชนวิทยา ในการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลตำนานและใช้แนวคิดทางมานุษยวิทยาในการเชื่อมโยงเนื้อหาของตำนานกับวัฒนธรรมของกลุ่มชนชาติไท-จ้วง

2. เอกสารข้อมูลในการวิจัยจะเป็นตำนานสร้างโลกสำนวนต่าง ๆ ของกลุ่มชนชาติไท-จ้วงที่ปรากฏในรูปของวรรณกรรมลายลักษณ์อักษรและวรรณกรรมมุขปาฐะในเอกสารต่าง ๆ

3. ขั้นตอนในการดำเนินการวิจัย

3.1 ศึกษาเอกสารที่กล่าวถึงข้อมูลตำนานสร้างโลกของกลุ่มชนชาติไท-จ้วง และวิธีวิจัยทางคติชนวิทยาโดยเฉพาะหลักเกณฑ์การจำแนกอนุภาค (Motif) ดัชนีอนุภาคนิทานพื้นเมืองของ สตีธ ธอมป์สัน (Thompson Stith)

3.2 เก็บรวบรวมตำนานสร้างโลกของกลุ่มชนชาติไท-จ้วง และข้อมูลที่เกี่ยวข้องในข้อมูลเอกสารต่าง ๆ และเก็บข้อมูลภาคสนามด้านพิธีกรรมที่เกี่ยวกับตำนานสร้างโลกของกลุ่มชนชาติไท-จ้วง

3.3 วิเคราะห์ข้อมูลโดยเฉพาะศึกษาอนุภาคในตำนานสร้างโลกของกลุ่มชนชาติไท-จ้วงที่ได้เก็บรวบรวมมา เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการศึกษาวิเคราะห์โลกทัศน์ความเชื่อและพิธีกรรมจากตำนาน

3.4 วิเคราะห์อนุภาคที่ได้มาจากข้อมูลโดยมีการจัดแยกประเภทโลกทัศน์ความเชื่อและพิธีกรรมจากตำนาน โดยใช้หลักวิชาทางมานุษยวิทยา

3.5 ศึกษาบทบาทตำนานสร้างโลกของกลุ่มชนชาติไท-จ้วง ในสังคมอดีตและปัจจุบัน

3.6 สังเคราะห์ผลการวิจัยและนำเสนอผลโดยวิธีพรรณนาวิเคราะห์

กรอบแนวคิดของการวิจัย

จากที่ได้กล่าวไปแล้วในบทนำ เรื่องความสำคัญของข้อมูลประเภทตำนานของ บรอนิสลอฟ มาลินอฟสกี ได้เห็นว่า ตำนานมีความสัมพันธ์กับโลกทัศน์ระบบความเชื่อ และพิธีกรรม ไม่ว่าจะเป็นตำนานสร้างโลกของกลุ่มชนชาติไท-จ้วงหรือสากล ตำนานสร้างโลกเป็นเรื่องเล่าที่สร้างโลกทัศน์เกี่ยวกับจักรวาลโลกและสังคมพร้อมบอกสถานภาพของกลุ่มชนนั้นในสังคม หรือความสัมพันธ์กับกลุ่มชนอื่น ๆ โดยได้อธิบายถึงกำเนิดโลกกำเนิดมนุษย์และกลุ่มชนมักมีเทพ หรือผู้มีอำนาจเหนือธรรมชาติเป็นตัวละคร ตำนานสร้างโลกเป็นเรื่องเล่าที่คนในอดีตเชื่อว่าเป็นเรื่องจริงซึ่งเกิดขึ้นบนพื้นฐานความเชื่อดั้งเดิมเกี่ยวกับอำนาจเหนือธรรมชาติ และได้สร้างคำอธิบายและเหตุผลในการประกอบพิธีกรรมต่าง ๆ ในกลุ่มชนนั้นด้วย

ฉะนั้นผู้วิจัยจะศึกษาตำนานสร้างโลกของกลุ่มชนชาติไท-จ้วงในประเด็นโลกทัศน์ความเชื่อ และพิธีกรรม 3 ประเด็นนี้เป็นองค์ประกอบสำคัญในตำนานสร้างโลกและตำนานสร้างโลกก็ต้องอาศัยความเชื่อและพิธีกรรมเพื่อให้สืบทอดต่อไปได้ ตัวอย่างเช่น พระเจ้า เทพเจ้า ผีฟ้า ผีบรรพบุรุษ เป็นต้น ที่ต้องบูชาในพิธีกรรมล้วนมาจากตัวละครในตำนาน การแสดงในพิธีกรรมบางตอนเป็นการแสดงเหตุการณ์ที่เล่าในตำนานหรือบทสวดในพิธีกรรมเป็นเรื่องเล่าของตำนาน

แหล่งที่มาของข้อมูล

จากการสำรวจปรากฏว่าการเล่าตำนานสร้างโลกในพื้นที่ปัจจุบันไม่เหลือแล้ว ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมตำนานสร้างโลกกลุ่มชนชาติไท-จ้วงจากเอกสารที่มีอยู่ ทั้งที่ปรากฏในรูปของวรรณกรรมลายลักษณ์และวรรณกรรมมุขปาฐะ ทั้งหมด 110 จำนวน เป็นแหล่งข้อมูลในการศึกษา ซึ่งมีแหล่งที่มาดังนี้

1. ผู้วิจัยแปลจากเอกสารจีน นิทานปกรณัมชนชาติจ้วง (Guanpin, 2007) 27 จำนวนจ้วง (จำนวนที่ 9 ใช้คำแปลของ ทองแถม นาถจำนง)
2. ตำนานต้นผีไทย (พระธัมมทัตโตภิกขุ, พ.ณ. ประมวลมารค, 2533) 22 จำนวน

3. ข่าวปลาหมาก้าหาง: ประชุมคำบอกเล่าเก่าแก่เกี่ยวกับกำเนิดต้นข้าว (สุจิตต์ วงษ์เทศ, 2546) รวม 3 จำนวน
4. เอกสาร “นิทานเก่าเล่ากันมา” ของศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร 2 จำนวน
5. เอกสาร “กำเนิดมนุษย์: ตำนานน้ำเต้าป่อง” ของศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร 9 จำนวน
6. ประวัติศาสตร์อาหม (ม.จ. ประสพสุข สุขสวัสดิ์, 2536) 2 จำนวน
7. ด้วยปัญญาและความรัก นิทานชาวเมืองเหนือ (เวณี เพลงเออ, 2519) รวม 7 จำนวน
8. คนไทยอยู่ที่นี้ ที่อุษาคเนย์ (สุจิตต์ วงษ์เทศ, 2537) ตำนานจ้วง 1 จำนวน
9. ศิราพร ณ ถลาง (2539, หน้า 38) ที่เก็บรวบรวมเพื่อทำการวิเคราะห์ตำนานการสร้างโลกของคนไทย 18 จำนวน
10. สารานุกรมวัฒนธรรมภาคเหนือ (มูลนิธิสารานุกรมวัฒนธรรมไทย ธนาคารไทยพาณิชย์, 2542) 3 จำนวน
11. สารานุกรมวัฒนธรรมภาคอีสาน (มูลนิธิสารานุกรมวัฒนธรรมไทย ธนาคารไทยพาณิชย์, 2542) 6 จำนวน
12. นานมาแล้ว: มีเรื่องเล่า นิทาน ตำนาน ชีวิตโดย ปฐม หงษ์สุวรรณ (2556) 10 จำนวน

จำนวนตำนานสร้างโลกแยกตามชนชาติ มีรายละเอียดตามตารางต่อไปนี้

ชนชาติ	จ้วง	ไทยวน- ล้านนา	ไทใหญ่	ลาว	ไทดำ	ไทขาว	ไทอาหม	ไทลื้อ	ไทเขิน	อีสาน	พุทธ ตำนาน	ตำนาน ประเทศไทย ที่ไม่ได้ระบุ ชนชาติ
จำนวน	30	23	9	16	3	1	2	3	9	9	1	4

ตาราง 1 จำนวนตำนานสร้างโลกแต่ละชนชาติที่ใช้วิเคราะห์ในงานวิจัยนี้

ผลการวิจัย

หลังจากได้รวบรวมและแปลตำนานสร้างโลกของกลุ่มชนชาติไท-จ้วง จำนวน 110 สำนวน ผู้วิจัยได้ศึกษาวิเคราะห์หรืออนุภาคแต่ละสำนวน ตามวิธีวิจัยทางคติชนวิทยาโดยเฉพาะหลักเกณฑ์การจำแนกอนุภาคจากในดัชนีอนุภาคนิทานพื้นเมืองของ สติธ ธอมป์สัน เพื่อศึกษาเหตุการณ์หลักและอนุภาครายละเอียดของตำนานสร้างโลกของกลุ่มชนชาติไท-จ้วง โดยใช้เป็นเครื่องมือในการวิเคราะห์โลกทัศน์และความเชื่อ ในตำนาน จากการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลเอกสารและการลงภาคสนามเพื่อเก็บข้อมูลด้านพิธีกรรมที่ดำรงอยู่ในปัจจุบัน ได้ผลการศึกษาดังนี้

โลกทัศน์ในตำนานสร้างโลกกลุ่มชนชาติไท-จ้วง

ผลการวิเคราะห์เหตุการณ์และอนุภาคที่เกี่ยวข้องในตำนานเหล่านี้ แสดงให้เห็นโลกทัศน์ใน 4 ประเด็นหลักดังต่อไปนี้

1. โลกทัศน์ในด้านมนุษย์มีต่อโลกและจักรวาล
2. โลกทัศน์ในด้านความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสิ่งเหนือธรรมชาติ
3. โลกทัศน์ในด้านความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติ
4. โลกทัศน์ในด้านความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับมนุษย์

ทั้ง 4 ประเด็นดังกล่าวข้างต้นมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

โลกทัศน์ในด้านมนุษย์มีต่อโลกและจักรวาล

ด้านสภาพโลกและจักรวาลก่อนกำเนิดอนุภาคสำคัญมี โลกว่างเปล่า โลกมีดีฟ้าดินใกล้กัน ฟ้าดินเป็นก้อนหิน โลกเต็มไปด้วยน้ำ โลกมีแต่อากาศ โลกมีแต่ลมกับน้ำหรือมีแต่ดิน และ โลกปกคลุมด้วยเครือเขาอากาศ

จากการศึกษาจากอนุภาคดังกล่าว อนุภาค “โลกว่างเปล่า” ได้ปรากฏในตำนานสร้างโลกเกือบทุกกลุ่มของกลุ่มชนชาติไท-จ้วง โลกทัศน์ที่เห็นว่าแรกเริ่มฟ้าดินติดกันหรือใกล้กัน ความเชื่อนี้มีปรากฏเฉพาะในตำนานชาวจ้วง ไทดำและไทขาว อนุภาคอื่น ๆ ที่ว่า “ฟ้าดินเป็นก้อนหิน” “โลกเต็มไปด้วยน้ำ” “โลกมีแต่อากาศ”

“โลกปกคลุมด้วยป่าทึบและเครือเขากาด” ก็มีปรากฏในตำนานกลุ่มชนชาติไท-จ้วง ซึ่งแสดงโลกทัศน์ที่เห็นว่าสภาพของโลกและจักรวาลก่อนกำเนิดเป็นวัตถุ มีใช้อื่นใด

ด้านกำเนิดโลกและจักรวาลอนุภาคที่สำคัญ ได้แก่ “ปฐาสร้างโลก” “เทพสตรีสร้างโลก” “เทพบุรุษสร้างโลก” “พรหมสร้างโลก” “โลกและจักรวาลเกิดจากไข่” “โลกและจักรวาลเกิดจากหิน” “ฟ้าดินแยกกัน” “โลกและจักรวาลเริ่มจากอากาศ” เป็นต้น อนุภาค “ปฐาสร้างโลก” หมายถึง มีผู้สร้างโลกเป็นคู่ชายหญิง (Male-female Creators) เช่น ปุณณยาถน หรือปฐังกะสาอย่าสังกะสี อนุภาค “เทพสตรีสร้างโลก” หมายถึง ผู้สร้างโลกเป็นเทพสตรีองค์เดียว เช่น “แม่ลิ้มกับ” ของจ้วง ส่วน “เทพบุรุษสร้างโลก” หมายถึง ผู้สร้างโลกเป็นเทพบุรุษองค์เดียว เช่น ปุณณและปู้โล่ไก ของจ้วง อนุภาคผู้สร้างโลกและอนุภาคอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับการกำเนิดโลกและจักรวาล ได้สะท้อนให้เห็นโลกทัศน์ที่ว่า เชื่อว่ามีผู้สร้างโลก เชื่อว่าโลกและจักรวาลเกิดจากไข่หรือหิน เชื่อว่าแรกเริ่มฟ้าดินติดกันและมีพลังวิเศษหรือผู้พิเศษทำให้ฟ้าดินแยกกัน โลกจึงเกิดขึ้น และเชื่อว่าโลกและจักรวาลเริ่มจากอากาศ ซึ่งปรากฏในตำนานจ้วง

ด้านโครงสร้างจักรวาลตำนานสร้างโลกส่วนใหญ่มีโลกทัศน์ที่ว่า จักรวาลแบ่งเป็น 2 โลก คือ เมืองฟ้ากับเมืองลุ่ม กลุ่มชนชาติไท-จ้วงส่วนใหญ่แบ่งตามนี้ แต่ชนชาติจ้วงต่างจากเพื่อนซึ่งมองว่าจักรวาลแบ่งเป็น 3 โลก คือ เมืองบน (ฟ้า) เมืองพื้นดิน (เมืองของมนุษย์) และเมืองใต้น้ำ

ด้านการสร้างโลกและจักรวาลใหม่อนุภาคที่สำคัญมี ไฟไหม้โลก นำท่วมโลก ทำให้โลกพินาศ และสร้างใหม่ สะท้อนให้เห็นโลกทัศน์ในการหมุนเวียน (Circular) จักรวาลซึ่งโลกผ่านภัยพิบัติและได้สร้างใหม่พันฟุ่อกครั้ง

อนุภาคไฟไหม้โลก คือ ได้รับอิทธิพลจากศาสนาพราหมณ์-ฮินดูและพุทธศาสนา ในคติที่ว่าไฟล้างโลกเพื่อชำระความชั่วทั้งปวงให้หมดไปและสร้างโลกใหม่ขึ้นมา ส่วนจ้วงไม่ได้รับอิทธิพลจากศาสนาพราหมณ์-ฮินดู หรือแม้มีการได้รับอิทธิพลจากพุทธศาสนาแต่น้อยมาก จึงไม่มีอนุภาคไฟไหม้โลก มีแต่อนุภาคน้ำท่วมโลก

โลกทัศน์ในด้านความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสิ่งเหนือธรรมชาติ

โลกทัศน์ในด้านความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสิ่งเหนือธรรมชาติในตำนานสร้างโลกกลุ่มชนชาติไท-จ้วง มี 5 ประเด็น ได้แก่ โลกทัศน์ที่เชื่อว่าเทพบนฟ้า

เป็นบรรพบุรุษของมนุษย์ โลกทัศน์ที่เชื่อว่าถ้ามนุษย์ประพฤติไม่ดี เทพจะให้โทษมนุษย์ โลกทัศน์ที่เชื่อว่ามนุษย์กับผีฟ้าเคยไปมาหาสู่กันได้ โลกทัศน์ที่เชื่อว่ากฎระเบียบธรรมชาติสร้างขึ้นโดยเทพ และโลกทัศน์ที่เชื่อว่าผู้ปกครองโลกมนุษย์เป็นผู้ที่ได้รับอำนาจจากเทพ

ทั้ง 5 ประเด็นนี้ แสดงให้เห็นว่ากลุ่มชนชาติไท-จ้วงมีโลกทัศน์ดั้งเดิมกับสิ่งเหนือธรรมชาติว่า โลกและมนุษย์มีผู้สร้างคือผู้เป็นเทพ ทุกสิ่งทุกอย่างได้มาจากเทพทั้งนั้น เทพมีความสามารถและอำนาจสูงส่ง ควบคุมทุกสิ่งในโลกนี้ จึงช่วยสร้างให้เทพกลายเป็นบุคคลศักดิ์สิทธิ์อยู่ในสถานภาพอันสูงส่งและเป็นที่เคารพยำเกรงจะลบลูมิได้ ไม่เช่นนั้นอาจได้รับการลงโทษ ความเชื่อเรื่องเทพหรือสิ่งเหนือธรรมชาติจึงเกิดขึ้นและปักหลักอย่างเหนียวแน่นในจิตใจมนุษย์ในยุคสมัยนั้น ๆ ด้วยความกลัวเทพจะลงโทษ จึงเกิดมีประเพณีพิธีกรรมการเช่นไหว้ผีฟ้าบรรพบุรุษเรื่องความเชื่อ และพิธีกรรมที่เกี่ยวข้อง

โลกทัศน์ในด้านความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติ

จากการศึกษาโลกทัศน์ในด้านความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติ ผู้วิจัยได้จัดแบ่งเป็น 3 ประเด็นคือ ความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับพืช ความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสัตว์ และความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับวัตถุอื่น ๆ ในธรรมชาติ

โลกทัศน์ในด้านความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับพืช สามารถดูได้จากอนุภาคที่เกี่ยวกับพืชที่พบเห็นในตำนานสร้างโลกสำนวนต่าง ๆ ของกลุ่มชนชาติไท-จ้วง ได้แก่ มนุษย์เกิดจากดอกไม้ มนุษย์เกิดจากกล้วย มนุษย์ใช้น้ำเต้าหลบภัย มนุษย์เกิดจากน้ำเต้า มนุษย์เกิดจากผลพักทอง สรรพสิ่งเกิดจากน้ำเต้า สรรพสิ่งเกิดจากหมาก และต้นเมเปิลกับการสืบลูกหลานมนุษย์ เป็นต้น ไม่ว่าจะเป็ดอกไม้ น้ำเต้า พักทองหรือหมาก ต่างเป็นพืชที่พบเห็นได้ทั่วไปในชีวิตประจำวันของกลุ่มชนชาติไท-จ้วง ซึ่งอาศัยอยู่แถบที่มีอากาศเหมาะสมกับการเติบโตของพืชเหล่านี้ และต่างมีลักษณะที่มีพลังสืบพันธุ์อย่างแข็งแกร่ง จึงมีจินตนาการว่ามนุษย์เกิดจากพืชพวกนี้

นอกจากนี้ อนุภาค “การกำเนิดข้าว” ปรากฏเป็นส่วนหนึ่งในเนื้อหาของตำนานสร้างโลก สะท้อนให้เห็นความสำคัญของข้าวในชีวิตวัฒนธรรมของชนชาติไท-จ้วง

โลกทัศน์ในด้านความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสัตว์อนุภาคที่เกี่ยวข้องกับสัตว์ที่พบเห็นในตำนานสร้างโลกสำนวนต่าง ๆ ของกลุ่มชนชาติไท-จ้วง ได้แก่ มนุษย์เกิดจากไข่หรือสิ่งที่มีรูปร่างเหมือนไข่ มนุษย์เกิดจาก ปู แมงมุม เป็นผู้สร้างโลก ราชสีห์แปลงกายเป็นมนุษย์ การสร้างวัวหรือควาย ควายมาจากฟ้า เป็นต้น

โลกทัศน์ที่ได้สะท้อนให้เห็นถึงมีอยู่ว่า เชื่อว่า ไข่ คือแหล่งกำเนิดของสิ่งมีชีวิตทุกอย่าง วัวหรือควายเป็นสัตว์ศักดิ์สิทธิ์ที่เทพมอบให้หรือเทพสร้างขึ้นมา สัตว์ที่มีลักษณะเจริญพันธุ์หรือสัตว์ที่สำคัญในการดำรงชีวิต สัตว์ลึกลับมีความสามารถเหนือธรรมชาติ หรือบรรพบุรุษมนุษย์แปลงกายมาจากสัตว์ที่มีกำลังและอำนาจ

โลกทัศน์ในด้านความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับวัตถุอื่น ๆ ในธรรมชาติอนุภาคที่เกี่ยวข้องกับวัตถุอื่น ๆ ของธรรมชาติที่พบเห็นในตำนานสร้างโลกสำนวนต่าง ๆ ของกลุ่มชนชาติไท-จ้วง ได้แก่ การสร้างมนุษย์หรือสัตว์ด้วยการปั้นดิน ย่าเกิดจากธาตุดิน ปูเกิดจากธาตุไฟ ไผ่มาจากฟ้า เป็นต้น

อนุภาคมนุษย์เกิดจากหิน ได้สะท้อนโลกทัศน์ของจ้วงเรื่องความศรัทธากับหิน อนุภาคมนุษย์หรือสัตว์สร้างขึ้นด้วยการปั้นดินเป็นอนุภาคที่แพร่หลายในทั่วโลก สะท้อนเห็นว่า มนุษย์ในยุคดึกดำบรรพ์มีโลกทัศน์ว่าแผ่นดินเป็นแม่เกิดสรรพสิ่ง จึงมีแนวคิดที่ว่ามนุษย์เกิดจากการปั้นดิน อนุภาคที่กล่าวถึงไฟก็ได้แสดงว่ามนุษย์ในยุคโบราณเห็นความสำคัญของไฟ ในตำนานจึงได้บันทึกวิธีการสร้างไฟด้วย

โลกทัศน์ในด้านความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับมนุษย์

จากการศึกษาวิเคราะห์โลกทัศน์ในด้านความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ในตำนานสร้างโลกกลุ่มชนชาติไท-จ้วง ผู้วิจัยได้จัดแบ่งเป็นประเด็น 5 ประเด็น คือ 1) เพศ 2) การแต่งงาน 3) ความกตัญญู 4) ความสัมพันธ์ระหว่างชนเผ่ารอบข้าง 5) การยกย่องนับถือวีรบุรุษ

ประเด็นเรื่องเพศ ตำนานสร้างโลกกลุ่มชนชาติไท-จ้วงเห็นทั่วไปว่า มนุษย์มีสองเพศ การมองว่ามนุษย์มีสามเพศ ปรากฏในตำนานไทยวน-ล้านนา 1 เรื่อง และตำนานภาคเหนือประเทศไทย 2 เรื่อง นอกจากโลกทัศน์การแบ่งเพศแล้ว ในตำนานยังได้สะท้อนให้เห็นโลกทัศน์การนับถือเพศหญิง เช่น แม่โล่กับในตำนานจ้วง หรือโลกทัศน์การนับถือเรื่องการสืบพันธุ์ ในเมื่อมนุษย์เริ่มเกิด

ความเข้าใจในเรื่องเพศมากขึ้น รู้จักการร่วมเพศเป็นเหตุที่ทำให้เพศหญิงเกิดมีลูก เทพแห่งการสร้างมนุษย์ในตำนานซึ่งเป็นเทพบรรพบุรุษของมนุษย์จึงเป็นชายหญิง คู่กัน เช่น แม่โล่กับกับปู่โล่โก ปู่ถนงย่าถนง ปู่สังกะสา-ย่าสังกะสี ปู่เยอย่าเยอ เป็นต้น เครื่องเพศขนาดใหญ่ที่เล่ากันในตำนานชาวไทลื้อเรื่อง “ปู่ลื้อเฮิง-ย่าลื้อเฮิง” ได้สะท้อนให้เห็นอย่างชัดเจนว่า มนุษย์มีความนับถือเรื่องการสืบพันธุ์

ประเด็นเรื่องการแต่งงาน ตำนานสร้างโลกกลุ่มชาวไทย-จ้วงสามารถสะท้อนให้เห็นระยะเวลาการพัฒนาของเรื่องการแต่งงานมนุษย์ในยุคโบราณจากยังไม่มี การแต่งงาน ถึงระยะการแต่งงานกันระหว่างญาติพี่น้องที่ใกล้ชิด จนถึงระยะ มีข้อห้ามแต่งงานภายในตระกูลเดียวกัน จนพัฒนาเป็นโลกทัศน์ที่มองว่าแต่งงาน ภายในตระกูลเดียวกันเป็นเรื่องผิดจารีตประเพณี ประเด็นเรื่องการแต่งงาน มีการสะท้อนจากตำนานจ้วงเป็นส่วนใหญ่

ประเด็นเรื่องความมกตัญญู โลกทัศน์เรื่องความมกตัญญูในตำนานสร้างโลก ปรากฏในสำนวนจ้วงว่า เหตุที่การเลิกกินเนื้อพ่อแม่เมื่อพ่อแม่ตายไปซึ่งเป็นการ เริ่มต้นความมกตัญญูของชาวจ้วง และตำนานอีสานอีกเรื่องหนึ่งที่เล่าถึง การเช่นไหว้พ่อแม่ที่ตายไปแล้ว

ประเด็นเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างชนเผ่ารอบข้าง ตำนานสร้างโลก กลุ่มชนชาติไท-จ้วง พยายามอธิบายความสัมพันธ์ของกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ในลักษณะที่เป็นพี่น้องกัน มีสายสัมพันธ์สืบทอดมาจากบรรพบุรุษเดียวกัน มีชาติกำเนิดมาจากที่เดียวกัน ในตำนานสร้างโลกของจ้วงจะเล่าว่า ทุกแซ่สกุล หรือเผ่าพันธุ์ต่าง ๆ เกิดจากก้อนเนื้อเดียวกันที่แม่คนเดียวกันได้คลอดออกมา หลังรอดชีวิตจากน้ำท่วมโลก ตำนานชนชาติไทต่าง ๆ ก็เล่าว่าเผ่าพันธุ์ต่างออกมา จากน้ำเต้าเดียวกัน

ประเด็นเรื่องการยกย่องนับถือวีรบุรุษ ได้สะท้อนให้เห็นโลกทัศน์ที่มีการยกย่องนับถือวีรบุรุษ 2 ประเภท ประเภทหนึ่งเป็น “วีรบุรุษกู้โลกกู้มนุษย์” ซึ่งช่วยเหลือมนุษย์ให้พ้นภัย เช่น ปู่เยอย่าเยอ ปู่เผก อีกประเภทหนึ่งเป็น “วีรบุรุษ ทางวัฒนธรรม” ซึ่งเป็นผู้วางรากฐานวัฒนธรรมทางด้านแก่เผ่าชน เช่น สอนให้รู้จัก ใช้ไฟ รู้จักปลูกข้าวรู้จักทอผ้า รู้จักการฟ้อนรำ สอนความคิดความเชื่อบางอย่าง หรือนำกลุ่มชนมาสร้างเมือง ฯลฯ เช่น ปู่ลางเซิง ปู่โล่โก เป็นต้น

ความเชื่อในตำนานสร้างโลกกลุ่มชาติไท-จ้วง

จากการศึกษาวิเคราะห์ทางด้านความเชื่อในตำนานสร้างโลกกลุ่มชาติไท-จ้วง ผู้วิจัยพบว่า ตำนานเหล่านี้ได้สะท้อนให้เห็นถึงระบบความเชื่อดั้งเดิมเป็นหลัก โดยมี ความเชื่อทางด้านศาสนาปะปนเข้าด้วยกัน ซึ่งมีรายละเอียดดังตารางต่อไปนี้

รูปแบบความเชื่อ		ชนชาติ
ความเชื่อดั้งเดิม		ไทและจ้วง
ความเชื่อด้านศาสนา	ศาสนาพราหมณ์-ฮินดู	ไท
	ศาสนาพุทธ	ไท
	ลัทธิเต๋า	จ้วง

ความเชื่อดั้งเดิมที่สะท้อนให้เห็นในตำนานสร้างโลกกลุ่มชาติไท-จ้วง ค่อนข้างมาก ทั้งหมดมี 4 รูปแบบ คือ การนับถือผีสังเทวดา ความเชื่อแบบโทเทม (Totem) การนับถืออวัยวะเพศ และความเชื่อเรื่อง ไสยศาสตร์ ซึ่งสามารถสรุปเป็น แผนภูมิต่อไปนี้

แผนภูมิ 1 รายละเอียดของรูปแบบความเชื่อดั้งเดิม

รูปแบบแรก การนับถือผีสังเทวดา ผู้วิจัยพบว่า ตำนานสร้างโลกกลุ่มชนชาติไท-จ้วง ได้สะท้อนให้เห็นความเชื่อเรื่องการนับถือบรรพบุรุษผู้สร้างโลก ซึ่งเป็นคติความเชื่อที่สำคัญที่ตำนานสร้างโลกต้องการสื่อออกมา และการนับถือเทวดาอื่น ๆ

ด้านความเชื่อเรื่องการนับถือบรรพบุรุษผู้สร้างโลก ในตำนานสร้างโลกจ้วง เชื่อว่าผู้สร้างโลก คือ ปู้โลโต นับถือปู้โลโตเป็นบรรพบุรุษของชนชาติจ้วง ตำนานสร้างโลกกลุ่มชนชาติไทบางกลุ่ม เชื่อว่า แถนเป็นผู้สร้างทุกสิ่งทุกอย่าง ตำนานอีกกลุ่มเชื่อว่า ชนชาติต่าง ๆ เกิดมาจากน้ำเต้าใบใหญ่ มีเทวดาหรือแถนมาเจาะน้ำเต้า และชนชาติต่าง ๆ ก็ได้ออกมาจากน้ำเต้าตามลำดับ สืบเป็นเผ่าพันธุ์ของชนเผ่าต่าง ๆ ตำนานบางสำนวนถึงแม้ว่าจะมีปู้ยกเป็นผู้สร้างโลก แต่ก็มีแถนเป็นเทพแห่งฟ้าที่มีอำนาจสูงสุด ปู้ยกได้รับคำสั่งจากแถนลงจากสวรรค์ไปสร้างโลกมนุษย์ จริง ๆ แล้วเป็นผู้ช่วยสร้างโลกเท่านั้น ปัจจุบันชาวอีสานประเทศไทยยังคงความเชื่อเรื่องผีแถนหรือผีฟ้าอยู่ ผีแถนและผีฟ้าก็คือชื่อเรียกเทวดาของชาวไทกลุ่มนี้นั่นเอง

ด้านการนับถือเทวดาอื่น ๆ เช่น ความเชื่อเรื่องเทพแห่งฟ้าร้องและความเชื่อเรื่องเงือก จากการศึกษาพบว่า ความเชื่อดังกล่าวปรากฏในตำนานสร้างโลกจ้วง ตำนานสร้างโลกจ้วงได้แสดงให้เห็นว่า ภาพลักษณ์ของเทพแห่งฟ้าร้องเคยเป็นเพศสตรีมาก่อน สามารถควบคุมทั้งน้ำฝนและไฟ จึงมีความสำคัญมากสำหรับชาวจ้วงโบราณ ผู้คนจึงต้องมีการนับถือเคารพและเซ่นไหว้บูชาเป็นอย่างดี ส่วนความเชื่อเรื่องเงือก เงือกเป็นหนึ่งในเทพสามองค์ของชาวจ้วงเป็นเทพที่ดูแลแหล่งน้ำ ในยุคหลัง ๆ ได้รับอิทธิพลจากลัทธิเต๋า บางสำนวนจึงมีการเรียกชื่อเป็นเทพมังกร ถึงแม้ว่าชนชาติไทกลุ่มอื่น ๆ มีความเชื่อเรื่องเงือกเหมือนกัน เงือกปรากฏในตำนานสร้างโลกของจ้วงเท่านั้น ไม่มีเงือกเป็นตัวละครอยู่ในตำนานสร้างโลกของชนชาติไท เงือกจะปรากฏอยู่ที่ตำนานพื้นเมืองอื่น ๆ

รูปแบบความเชื่อดั้งเดิมประเภทสอง ที่พบในตำนานสำนวนต่าง ๆ คือ ความเชื่อแบบโทเทม (Totem) ในตำนานสร้างโลกของกลุ่มชนชาติไท-จ้วง มักมีการกล่าวถึงมนุษย์เกิดจากพืชบางอย่างหรือสัตว์บางอย่าง ความเชื่อเรื่องมนุษย์มีบรรพบุรุษเป็นสัตว์หรือสัญลักษณ์ชนิดอื่น ๆ ปรากฏอยู่ทั่วโลกซึ่งมีศัพท์วิชาการเรียกความเชื่อทำนองนี้ว่า "ลัทธิโทเทม" (Totemism) มาจากศัพท์ว่า "dodaem"

ในภาษาไอซิปเวซของพวกอเมริกันอินเดียนที่นักมานุษยวิทยาได้เริ่มศึกษาแนวคิดแบบนี้ และใช้ศัพท์คำที่ว่าเรียกลัทธิการบูชาบรรพบุรุษแบบนี้ทั่วทั้งโลกว่า ลัทธิโทเทม ซึ่งพัฒนาขยายจากความเชื่อเรื่องวิญญาณในสังคมดั้งเดิมมนุษย์ในสังคมบรรพกาลมีรูปแบบวัฒนธรรมที่เชื่อเรื่องวิญญาณ วิญญาณลักษณะนี้มีรูปแบบแตกต่างกัน อาจมีอยู่ในต้นไม้ลำธารก้อนหินหรือไฟ วิญญาณจะคอยทำหน้าที่ป้องกันรักษาบุคคลหรือบ้านเรือนหรือสิ่งอยู่ในร่างของสัตว์ต่าง ๆ เซอร์เอ็ดเวิร์ด บี. ไทเลอร์ (Sir Edward B. Tylor) นักมานุษยวิทยาใช้คำว่า “วิญญาณนิยม” (Animism) เรียกความเชื่อเหล่านี้ ต่อมาก็ขยายเป็นความเชื่อลัทธิโทเทม คือ ความเชื่อแบบโทเทม ซึ่งเป็นความเชื่อศรัทธาพวกพืชหรือสัตว์เป็นแนวความเชื่อที่ว่า มนุษย์มีความเป็นญาติพี่น้องอยู่กับโทเทมหรือมีความสัมพันธ์ลึกดังอยู่ระหว่างกลุ่มบุคคลหรือแต่ละบุคคลกับโทเทมโทเทม คือ สัตว์ ต้นไม้ หรือวัตถุสิ่งของต่าง ๆ ที่ทำหน้าที่เป็นเครื่องหมายหรือสัญลักษณ์ของคนกลุ่มหนึ่งหรือบุคคลหนึ่งซึ่งมีความสัมพันธ์อยู่กับสิ่งนั้น

ความเชื่อนี้ในตำนานสร้างโลกกลุ่มชนชาติไท-จ้วง ซึ่งได้แสดงออกจากโทเทมที่เป็นพืช (ดอกไม้ น้ำเต้า) กับโทเทมที่เป็นสัตว์ (กบ ปู ราชสีห์)

ความเชื่อโทเทมดอกไม้ได้ปรากฏในตำนานจ้วง ความเชื่อนี้มาจากการนับถือแม่โล่ก๊ับ ในยุคหลัง ๆ ที่ผู้ชายเป็นหลัก เทพบุรุษปู่โล่โดยฐานะเป็นเทพผู้สร้างโลกองค์หลัก เทพสตรีแม่โล่ก๊ับมีบทบาทลดน้อยลง กลายเป็น “เจ้าแม่บุปผา” หรือ “เจ้าแม่แห่งบุปผา” ซึ่งเชื่อนางเป็นเทพที่ดูแลเรื่องการสืบลูกหลานของมนุษย์มีการบูชาเช่นไหว้เพื่อขอบุตร

ความเชื่อโทเทมน้ำเต้าได้ปรากฏในตำนานทั้งไทและจ้วง ซึ่งเห็นได้จากตำนานที่เชื่อว่า มนุษย์เกิดจากน้ำเต้าที่มีการแพร่หลายอย่างมากในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยได้ครอบคลุมเกือบทุกชนชาติในตำนานที่ผู้วิจัยได้รวบรวมมา ยกเว้นตำนานไทอาหม ตำนานไทอาหมเล่าว่า มนุษย์เกิดจากผลพักทอง ซึ่งแปลกไปจากชนเผ่าอื่น ๆ

ส่วนความเชื่อโทเทมที่เป็นสัตว์ จากการศึกษาตำนานสำนวนต่าง ๆ ได้พบร่องรอยความเชื่อแบบโทเทมที่เป็นสัตว์ ในตำนานสร้างโลกกลุ่มชนชาติไท-จ้วงมีโทเทมกบของจ้วงที่เป็นสัญลักษณ์แห่งความอุดมสมบูรณ์ และโทเทมอีกสองอย่าง

ที่เล่าว่าเป็นบรรพบุรุษของกลุ่มชนนั้น ๆ ซึ่งยังต้องการหลักฐานเพิ่มคือ โทเทมปูของไทยวน-ล้านนา และโทเทมราชสีห์ของไทใหญ่สิบสองปันนา

รูปแบบที่สาม ของความเชื่อดั้งเดิมในตำนานคือ การนับถืออวัยวะเพศในตำนานสร้างโลกจ้วง อวัยวะเพศของแม่โล่กับเป็นถ้ำหิน ที่สามารถหลบฝนหนีลมของมนุษย์และสัตว์ต่าง ๆ และเป็นถิ่นฐานกำเนิดของมนุษย์และสรรพสิ่งรวมประเพณี “เทศกาลไหว้หินผา” ทั้งหมดนี้ได้แสดงให้เห็นถึงการนับถืออวัยวะเพศหญิงของชาวจ้วงนั่นเอง ส่วนตำนานสร้างโลกชนชาติไท มีความเชื่อเรื่องการนับถืออวัยวะเพศหญิงเหมือนกับตำนานจ้วง ซึ่งเห็นได้จากความเชื่อเรื่องน่าน้อยอ้อยหนูเป็นแหล่งกำเนิดมนุษย์ในตำนานคนไท และน่าน้อยอ้อยหนูเป็นสัญลักษณ์ของอวัยวะเพศหญิงนั่นเอง

รูปแบบที่สี่ ของความเชื่อดั้งเดิมในตำนานคือ ความเชื่อเรื่องไสยศาสตร์ตำนานสร้างโลกกลุ่มชนชาติไท-จ้วง มีการสะท้อนให้เห็นความเชื่อในเวทมนต์คาถาระยะแรกเกิดซึ่งไม่มีขั้นตอนซับซ้อน เห็นได้จากเหตุการณ์ในตำนานที่ว่าด้วยเทพสร้างโลกเสกเป่าให้รูปมนุษย์หรือสัตว์ที่ปั้นด้วยดินมีชีวิตขึ้นมา ในตำนานสร้างโลกจ้วง พบว่ามีการนำกระดูกบมาเลี้ยงตาย หรือเลี้ยงตายด้วยการสนด้ายเข้าเข็ม กลิ้งไม้ และคว้น รวมเป็นความเชื่อว่าโชคชะตามีการกำหนดด้วยพลังลึกลับ

ส่วนความเชื่อทางด้านศาสนา รวม 3 รูปแบบด้วย ได้แก่ ความเชื่อศาสนาพราหมณ์-ฮินดู ความเชื่อศาสนาพุทธ และความเชื่อลัทธิเต๋า

คติความเชื่อศาสนาพราหมณ์-ฮินดูที่ได้แสดงออกมาจากตำนานสร้างโลกกลุ่มชนชาติไท-จ้วงคือ อนุภาค “ไฟล้างโลก” “พรหม” และ “พรหมเป็นผู้สร้าง” อนุภาคเหล่านี้ปรากฏในตำนานคนไทเท่านั้น ได้แก่ ไทยวน-ล้านนา ไทใหญ่ ไทลื้อ ไทเขิน และอีสาน แต่เนื่องจากพุทธศาสนาเป็นศาสนาที่พัฒนามาหลังศาสนาพราหมณ์ ถึงแม้ว่าจะมีคติความเชื่อที่ต่างกับศาสนาพราหมณ์แต่ก็ได้ดึงดูดปัจจัยหลายอย่างของศาสนาพราหมณ์ผสมเข้าด้วยกัน จึงยากที่จะแยกกันได้ว่าสิ่งใดคือพราหมณ์ สิ่งใดคือพุทธอนุภาค “ไฟล้างโลก” กับ “พรหม” ก็เข้ากับพุทธศาสนาเหมือนกันจึงกล่าวได้ว่า ตำนานส่วนใหญ่มีทั้งลักษณะพราหมณ์และพุทธปะปนกัน

ความเชื่อทางศาสนาพุทธที่ได้แสดงออกมาจากตำนานสร้างโลกกลุ่มชนชาติไท-จ้วงมีอนุภาค ได้แก่ “พระอินทร์” “พระพุทธเจ้า” “การกินวันดิน”

และคติความเชื่อเรื่องต่าง ๆ ทางศาสนาพุทธ เช่น ความเชื่อเรื่องไตรภูมิและจักรวาลวิทยา ความเชื่อเรื่องนรก-สวรรค์ ความเชื่อเรื่องกฎแห่งกรรม (ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว) การศึกษาพบว่า อนุภาคและคติความเชื่อเหล่านี้ได้ปรากฏในตำนานคนไทเท่านั้น ได้แก่ ไทยวน-ล้านนา ไทใหญ่ ลาว ไทลื้อ ไทเขิน อีสาน

ส่วนคติความเชื่อลัทธิเต๋าจะปรากฏในตำนานสร้างโลกของคนจ้วงเท่านั้น เพราะชนชาติจ้วงมีการไปมาหาสู่กับชนชาติอื่นที่พกอยู่รอบตัวและมีการแลกเปลี่ยนกับวัฒนธรรมอื่น โดยตลอดความเชื่อเรื่องปู่โกล่จึงรวมลักษณะลัทธิเต๋าเข้าไปด้วย โดยสังเกตได้จากตัวละคร “เซียน” ที่พบในตำนานสร้างโลกของชนชาติจ้วงหรือตัวละคร “เจ๊กเซียนฮ่องเต้” ด้วยซึ่งล้วนเป็นเทวดาของลัทธิเต๋า

จากการกล่าวมาข้างต้น ตำนานสร้างโลกกลุ่มชนชาติไท-จ้วงได้สะท้อนให้เห็นถึงระบบความเชื่อดั้งเดิมเป็นหลัก และมีความเชื่อทางด้านศาสนาปะปนเข้าด้วยกันในด้านความเชื่อดั้งเดิม ทั้งคนไทและจ้วงต่างก็มีการนับถือผีสาง เทวดาความเชื่อแบบไทเทม การนับถืออวัยวะเพศและความเชื่อเรื่องไสยศาสตร์ ส่วนความเชื่อทางด้านศาสนา ชนชาติไทกับชนชาติจ้วงมีความต่างกันมาก คนไทได้รับอิทธิพลจากความเชื่อศาสนาพราหมณ์-ฮินดูและความเชื่อศาสนาพุทธ ส่วนชาวจ้วงรับอิทธิพลจากความเชื่อลัทธิเต๋า

พิธีกรรมและประเพณีที่เกี่ยวข้องกับตำนานสร้างโลกกลุ่มชนชาติไท-จ้วง

จากการศึกษาวิเคราะห์ทางด้านพิธีกรรมและประเพณีที่เกี่ยวข้องกับตำนานสร้างโลกกลุ่มชนชาติไท-จ้วง พบว่ามีพิธีกรรมสามอย่างที่สำคัญ ได้แก่ พิธีกรรมที่เกี่ยวข้องมีพิธีกรรมบูชาปู่โกล่ พิธีขอฝนกับเทศกาลบของจ้วง พิธีแห่ปู่เยอย่าเยอ ในประเพณีสงกรานต์ของลาว ซึ่งเป็นพิธีกรรมที่ยังปรากฏในปัจจุบันและได้รับการรักษาไว้ค่อนข้างสมบูรณ์แบบ

พิธีกรรมเหล่านี้มีรูปสัญลักษณ์มีบรรพบุรุษ เช่น รูปปั้นปู่โกล่ หุ่นปู่เยอย่าเยอ มีสถานที่ทำการสักการะบูชา เช่น ศาลปู่โกล่โกล่ศาลากบ หอบู่เยอย่าเยอ มีผู้ประกอบพิธี เช่น หมอผีจ้วง ส่วนปู่เยอย่าเยอเป็น “ผู้ร่วมพิธี” ขั้นตอนการทำพิธี มีการกล่าวบทสรรเสริญซึ่งเป็นเรื่องเล่าที่เกี่ยวกับตำนานสร้างโลกของชนชาติตนหรือความเป็นมาของเทศกาล และการบวงสรวงเครื่องบูชาด้วย ในปัจจุบัน พิธีกรรมเหล่านี้ยังได้รับการสนับสนุนจากทางราชการให้พัฒนาเป็นเทศกาลท่องเที่ยว ได้จัดงานแสดง

ประกอบกับพิธีบูชา เช่น จั้วงมีการแสดงรูปแบบการร้องเพลงพื้นบ้าน การเต้นระบำ และการละเล่นพื้นบ้านต่าง ๆ ลาวก็จะมีการแต่งเป็นโขนเล่าเรื่องราวของปู่เยอย่าเยอ และการฟ้อนปู่เยอย่าเยอ จึงกล่าวได้ว่า ตำนานสร้างโลกเป็นส่วนหนึ่งของพิธีกรรมเหล่านี้ ไม่ว่าจะป็นรูปแบบโบราณที่มีผู้หมอมาสวดบทสรรเสริญ หรือเป็นรูปแบบใหม่ที่แต่งเป็นละครแสดงบนเวทีในช่วงเทศกาลที่จัดขึ้น

ความเหมือนคล้ายและความแตกต่างระหว่างตำนานสร้างโลกของไทยกับตำนานสร้างโลกของจ้วง

จากผลการศึกษาที่ได้กล่าวมาใน 3 ประเด็นข้างต้น ได้เห็นอย่างชัดเจนว่า ตำนานสร้างโลกจ้วงกับตำนานสร้างโลกไท่นั้นมีความเหมือนคล้ายเป็นส่วนใหญ่ แต่มีความแตกต่างที่รายละเอียด ทั้งชนชาติจ้วงกับชนชาติไท่ต่างก็เชื่อว่ามีผู้สร้างโลก และต่างก็เชื่อว่าการกำเนิดมนุษย์มีความเกี่ยวข้องกับน้ำเต้าด้วย ที่แตกต่างคือ ในตำนานสร้างโลกจ้วงส่วนใหญ่จะปรากฏผู้สร้างโลกเป็นผู้เดียว ส่วนตำนานสร้างโลกไท่ปรากฏผู้สร้างโลกเป็นคู่บทบาทของน้ำเต้าต่างกัน น้ำเต้าเป็นเพียงเครื่องมือหลบภัยนำท่วมเท่านั้นในตำนานจ้วง ส่วนตำนานไท่เล่าว่ามนุษย์ออกมาจากน้ำเต้าโดยตรง

ด้านโลกทัศน์ที่สะท้อนให้เห็นในตำนานไท่กับจ้วงมีความเหมือนคล้ายเป็นส่วนมากและมีความแตกต่างไปในบางส่วน ตำนานสร้างโลกจ้วงกับไท่มีความเหมือนคล้ายในด้านโลกทัศน์ว่า ต่างก็มองว่าสภาพโลกและจักรวาลก่อนกำเนิดนั้นว่างเปล่า เชื่อว่ามีผู้สร้างโลกและผู้สร้างโลกนั้นมีความยิ่งใหญ่มาก ในการสร้างโลกสร้างมนุษย์ที่ทำให้โลกมีชีวิตชีวามีแนวคิดว่าจะกรวาลแบ่งเป็นชั้น และมีการหมุนเวียนสร้างโลกใหม่หลังผ่านภัยพิบัติ เชื่อบ้างเรื่องสิ่งเหนือธรรมชาติ เทพบนฟ้ามีอำนาจกำหนดสรรพสิ่งในโลกมนุษย์ ทั้งตำนานจ้วงและไท่มีแนวคิดที่มนุษย์มีความสัมพันธ์กับธรรมชาติอย่างใกล้ชิด โดยคิดว่ามนุษย์เกิดจากพืชที่มีพลังสืบพันธุ์อย่างแข็งแกร่ง เช่น น้ำเต้า และมองว่าควายเป็นสัตว์สำคัญของมนุษย์ ซึ่งได้สะท้อนให้เห็นว่าทั้งจ้วงและไท่ได้ดำรงชีวิตการเกษตรมาตั้งแต่โบราณกาล และมีการยกย่องนับถือบรรพบุรุษและวีระบุรุษของตน และมองว่าชนเผ่ารอบข้างเป็นพี่น้องของตนซึ่งมีแหล่งกำเนิดที่เดียวกัน ที่ต่างกันก็มีประเด็นการแบ่งชั้นของจักรวาล ในตำนานจ้วงมองว่าจักรวาลแบ่งเป็น 3 โลก คือ เมืองฟ้า เมืองพื้นดิน

(โลกมนุษย์) เมืองได้นำ ส่วนตำนานไทมองว่าจักรวาลแบ่งเป็น 2 โลก คือ เมืองฟ้า กับเมืองลุ่ม ตำนานไทที่ได้รับอิทธิพลจากศาสนาพุทธจะมองว่าจักรวาลแบ่งเป็น 3 โลก แต่ต่างจากของจ้วง คือ สวรรค์ โลกมนุษย์ และนรก อีกประเด็นที่มีความแตกต่างกันอย่างน่าสนใจคือ การแบ่งเพศมนุษย์ตำนานจ้วงและไทโดยทั่วไปแล้วแบ่งเป็นเพศชายและเพศหญิง ส่วนตำนานไทยยวน-ล้านนาและตำนานภาคเหนือประเทศไทยปรากฏว่าการแบ่งเป็น 3 เพศ ได้แก่ เพศหญิง เพศชาย และคนสองเพศด้วย ซึ่งเป็นประเด็นที่สามารถนำไปศึกษาเฉพาะได้อีกต่อไป

ด้านความเชื่อพบว่า ตำนานสร้างโลกกลุ่มชนชาติไท-จ้วงมีการสะท้อนให้เห็นถึงความเชื่อดั้งเดิมเป็นจำนวนมาก และตำนานจ้วงกับตำนานไทได้สะท้อนให้เห็นถึงความเชื่อดั้งเดิมที่ค่อนข้างเหมือนกัน ที่ต่างกันมากคือ ความเชื่อด้านศาสนา ซึ่งตำนานไทได้รับอิทธิพลจากศาสนาพราหมณ์-ฮินดูและศาสนาพุทธ เป็นอย่างมากส่วนตำนานจ้วงได้รับอิทธิพลจากลัทธิเต๋าจากวัฒนธรรมชาวจีน ซึ่งไม่ค่อยมีร่องรอยศาสนาพราหมณ์หรือพุทธ

ด้านพิธีกรรมจากการศึกษาพบว่า พิธีกรรมยังปรากฏในปัจจุบันและได้รับการรักษาไว้ค่อนข้างสมบูรณ์แบบที่เกี่ยวข้งกับตำนานสร้างโลกกลุ่มชนชาติไท-จ้วงนั้น มีพิธีกรรมสามอย่างที่สำคัญ ได้แก่ พิธีกรรมบูชาปู่ไล่ไกล พิธีขอฝนกับเทศกาลบของจ้วง พิธีแห่ปู่เยอย่าเยอในประเพณีสงกรานต์ของลาว จากการเปรียบเทียบพิธีกรรมเหล่านี้พบว่า พิธีกรรมของจ้วงมีรูปแบบค่อนข้างสมบูรณ์ที่สุด มีทั้งรูปสัญลักษณ์ผู้สร้างโลกสถานที่ทำการสักการะบูชา มีผู้ประกอบพิธี ส่วนพิธีกรรมของชนชาติลาวนั้นการแห่ปู่เยอย่าเยอ ไม่ได้เป็นพิธีกรรมโดยเฉพาะเป็นแค่ส่วนร่วมในประเพณีสงกรานต์ของลาว แต่ก็มีปัจจัยที่ได้กล่าวมาครบ เช่นเดียวกับพิธีกรรมของจ้วง ส่วนชนชาติไทกลุ่มอื่น ๆ ไม่มีพิธีกรรมที่เกี่ยวข้อง

บทบาทปัจจุบันและแนวทางการอนุรักษ์

จากผลการศึกษา เรื่องโลกทัศน์ ความเชื่อ และพิธีกรรมในตำนานสร้างโลกกลุ่มชนเหล่านี้ได้บ่งชี้ให้เห็นว่า ตำนานสร้างโลกมีบทบาทในการอธิบายว่าตนมาจากไหน การปลุกฝังจิตสำนึกในการเป็นชนชาติของตัวเองให้คำอธิบายเหตุผลการประกอบพิธีต่าง ๆ ซึ่งได้สอดคล้องกับความเห็นของ บรรณนิสลอร์ มาลินอฟสกี ว่าบทบาทของตำนานปรัมปราในสังคมประเพณี มีบทบาทในการให้

คำอธิบายเกี่ยวกับกำเนิด อัตลักษณ์ และสถานภาพของบุคคลในสังคมและ
บทบาทในการให้คำอธิบายที่มาของการประกอบพิธีกรรม (ศิริพร ณ ถกลาง, 2552,
หน้า 366) นอกจากนี้แล้ว ตำนานสร้างโลกยังมีบทบาทในการให้ความบันเทิง
การสร้างโลกทัศน์ ความเชื่อ และถ่ายทอดความรู้ด้านการผลิตในชนกลุ่มนั้นด้วย

ถึงแม้ว่าตำนานสร้างโลกมีบทบาทลดน้อยลงในปัจจุบัน แต่พิธีกรรมที่ยัง
ดำรงอยู่ ทำให้เรามองเห็นคุณค่าว่า ตำนานสร้างโลกและพิธีกรรมที่เกี่ยวข้อง
ทำให้คนในกลุ่มชนสามารถรวมตัวกัน สร้างความภาคภูมิใจในชนชาติตัวเอง ทำให้
มีความสามัคคีในการพัฒนาวัฒนธรรมและสังคมในชนชาตินั้น ๆ ทั้งยังมีคุณค่า
ในการพัฒนาเศรษฐกิจโดยจัดเทศกาลการท่องเที่ยวในท้องถิ่นอีกด้วย

สิ่งสำคัญคือ ควรจะอนุรักษ์ตำนานสร้างโลกซึ่งเป็นวัฒนธรรมอันมีค่า
ไว้อย่างไร จากการทำวิจัยครั้งนี้ได้พบว่า สังคมไทยให้ความสำคัญในตำนาน
สร้างโลกน้อยมาก เมื่อผู้วิจัยลงภาคสนามเก็บข้อมูลชุมชนป่าห้วยไคร้ เห็นได้ว่า
การเล่าตำนานสร้างโลกกำลังสูญหายไปจากสังคม จึงขอเสนอแนะแนวทาง
การอนุรักษ์ดังต่อไปนี้

1. ควรส่งเสริมการทำวิจัยต่าง ๆ เกี่ยวกับตำนานสร้างโลกให้มากขึ้นและ
จัดทำงานประชุมวิชาการทางด้านนี้มากขึ้น เพื่อให้สังคมได้เห็นถึงความสำคัญ
และคุณค่าของข้อมูลเหล่านี้เพื่อให้เกิดการเข้าใจลึกซึ้งถึงความเป็นจริงที่ตำนาน
สร้างโลกต้องการถ่ายทอดเวลาทำงานสืบทอดและอนุรักษ์จะได้คงปัจจัยสำคัญ
ของตำนานเอาไว้ และเรียกร้องให้เกิดมีการเพิ่มพูนการลงทุนลงแรงในการอนุรักษ์ด้วย
อีกประการหนึ่ง คืองานวิจัยที่ทำเป็นภาษาอังกฤษยังช่วยถ่ายทอดตำนานเหล่านี้
ไปทั่วโลกได้

2. ควรนำตำนานสร้างโลกมาเผยแพร่ให้เยาวชนรุ่นใหม่ศึกษาเรียนรู้
ที่หน่วยงานต่าง ๆ ในสังคม เช่น มหาวิทยาลัย โรงเรียน ห้องสมุด เป็นต้น
เพื่อให้เข้าใจวัฒนธรรมของตนเองและสิ่งที่เป็นเอกลักษณ์ของชนชาติตน

3. ควรมีการจัดทำฐานข้อมูลหรือจดหมายเหตุเกี่ยวกับตำนานสร้างโลก
ของกลุ่มชนชาติ หรือดึงข้อมูลส่วนนี้เข้าไปในพิพิธภัณฑ์วัฒนธรรมชนชาติ ทั้งนี้
เพื่อเป็นประโยชน์สำหรับผู้สนใจศึกษาและสามารถนำไปต่อยอดทางความคิด
ในการพัฒนาในแง่มุมต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับนิทานพื้นบ้านอื่น ๆ ต่อไป

4. ควรมีการผลิตซ้ำวัฒนธรรมของกลุ่มชนโดยนำอนุภาคในตำนาน ซึ่งมีการแสดงให้เห็นอัตลักษณ์ของชนชาติตนมาสร้างเป็นรูปแบบวัฒนธรรมต่าง ๆ เช่น ภาพยนตร์หรือการ์ตูน ละครเวที การฟ้อนรำ เป็นต้น ซึ่งจะเป็นทั้งการเผยแพร่วัฒนธรรมของชนชาติไปทั่วโลก และเป็นการสร้างชีวิตใหม่ให้กับตำนานเหล่านี้ให้สืบทอดต่อไปโดยรูปแบบทันสมัย

อภิปรายผลการวิจัย

งานวิจัยที่สำคัญเกี่ยวกับตำนานสร้างโลกมี เรื่อง *การวิเคราะห์ตำนานการสร้างโลกของคนไทย* (ศิริพร ณ ถลาง, 2539) ซึ่งได้กล่าวไว้ในบทนำ งานวิจัยชิ้นนี้ได้ศึกษาวิเคราะห์โครงสร้างของตำนานสร้างโลกของคนไทยทั้งหมด 50 จำนวน โดยได้แยกประเภทตำนานสร้างโลกของคนไทยเป็น 3 แบบเรื่องใหญ่ ๆ ดังที่ได้กล่าวไปในบทนำ ผู้วิจัยได้ศึกษาต่อจากงานชิ้นนี้โดยเพิ่มจำนวนตำนานในการวิเคราะห์เป็น 110 จำนวน โดยเฉพาะมีการแปลเพิ่มข้อมูลตำนานจ้วงจากข้อมูลภาษาจีนเป็นจำนวน 30 จำนวนเพื่อเป็นการศึกษาเปรียบเทียบเชิงวัฒนธรรมของกลุ่มชนชาติไท-จ้วงในมิติโลกทัศน์ ความเชื่อ และพิธีกรรม จากข้อมูลทางด้านคติชนตำนานสร้างโลกของกลุ่มชนนั้น โดยใช้วิธีการทางคติชนวิทยาและมานุษยวิทยาเพื่อให้เห็นและเข้าใจเรื่องโลกทัศน์ความเชื่อและพิธีกรรมของชนชาติไท-จ้วงจากอีกมุมหนึ่ง สร้างองค์ความรู้ใหม่ด้านวัฒนธรรมของกลุ่มชนเหล่านี้และช่วยให้เข้าใจอัตลักษณ์ของกลุ่มชนอย่างลุ่มลึก ตลอดจนช่วยสร้างความเข้าใจระหว่างชนชาติในภูมิภาคด้วย ซึ่งจะนำมาด้วยความเคารพซึ่งกันและกันและกันและเกิดสันติสุขในภูมิภาค

ในการศึกษาด้านโลกทัศน์และความเชื่อ ผู้วิจัยได้ใช้วิธีวิจัยทางคติชนวิทยา โดยเฉพาะหลักเกณฑ์การจำแนกเหตุการณ์และอนุภาค จากในดัชนีอนุภาคนิทานพื้นเมืองของ สติธ ธอมป์สัน เพื่อจำแนกเหตุการณ์และอนุภาค (Motif) ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับโลกทัศน์และความเชื่อในตำนานออกมา ทำการศึกษาวิเคราะห์อนุภาคสำคัญที่เกี่ยวกับโลกทัศน์ในตำนานสร้างโลกของกลุ่มชนชาติไท-จ้วงในการศึกษาด้านพิธีกรรมจากข้อมูลเอกสารและมีการเก็บข้อมูลภาคสนามที่

อำเภอที่เถียนหยาง มณฑลกลวงสี เมื่อเดือนเมษายน ปี พ.ศ. 2557 และได้เข้าร่วมงานประชุมวิชาการวัฒนธรรมบู้โลโกซึ่งมีการจัดขึ้นทุกปีตั้งแต่ปี พ.ศ. 2547

ผลการศึกษาพบว่า ตำนานสร้างโลกกลุ่มชนชาติไท-จ้วงได้แสดงให้เห็นถึงสังคมดั้งเดิมของกลุ่มชนเหล่านี้ที่มีโลกทัศน์ที่มองว่าโลกดั้งเดิมนั้นว่างเปล่า เชื่อว่ามีผู้สร้างโลกซึ่งได้สร้างสรรพสิ่งต่าง ๆ ขึ้นมา เช่น ปู่เถนย่าเถน หรือปู่โลโก และแม่ลิวกับของจ้วง เป็นต้น มีความเชื่อดั้งเดิมเรื่องมีพืชหรือสัตว์เป็นบรรพบุรุษซึ่งตำนานที่เชื่อว่ามนุษย์เกิดจากน้ำเต้า ดอกไม้ กบ ปู และราชสีห์ ซึ่งมีความสอดคล้องกับแนวคิด "ลัทธิโทเทม" (Totemism) ที่เป็นการเชื่อศรัทธาพวกพืชหรือสัตว์เป็นแนวความคิดที่ว่า มนุษย์มีความเป็นญาติพี่น้องอยู่กับโทเทม หรือมีความสัมพันธ์ลึกซึ้งอยู่ระหว่างกลุ่มบุคคลหรือแต่ละบุคคลกับโทเทม ด้านพิธีกรรม จากข้อมูลเอกสารและข้อมูลภาคสนาม ได้ปรากฏว่า ชนชาติไทส่วนใหญ่ไม่มีพิธีกรรมบูชาผู้สร้างโลกหรือมีแต่สูญหายไป แต่จ้วงยังมีการประกอบพิธีกรรมบูชาผู้สร้างโลกปู่โลโกค่อนข้างสมบูรณ์ อาจเป็นเพราะว่าจ้วงมีศาสนาพื้นบ้านที่มีชื่อว่าศาสนา ลัทธิเมอ (Me) ซึ่งมีองค์เทพหลักเป็นปู่โลโกช่วยสืบทอดรักษาวรรณกรรมบู้โลโกไว้ ตำนานสร้างโลกจ้วงจึงเก็บรักษาไว้ได้ค่อนข้างสมบูรณ์ ซึ่งสอดคล้องกับแนวความคิดความสัมพันธ์ระหว่างตำนานสร้างโลกกับเรื่องโลกทัศน์ความเชื่อและพิธีกรรมในหัวข้อกรอบแนวคิดของการวิจัย ซึ่งได้กล่าวไว้ข้างต้นว่า โลกทัศน์ความเชื่อและพิธีกรรม 3 ประเด็นนี้เป็นองค์ประกอบสำคัญในตำนานสร้างโลก และตำนานสร้างโลกก็ต้องอาศัยความเชื่อและพิธีกรรมเพื่อให้สืบทอดต่อไปได้

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ศึกษาเปรียบเทียบข้อมูลคติชนกลุ่มชนชาติไท-จ้วงประเภทอื่น ๆ ต่อไป เช่น เพลงพื้นบ้าน นิทานพื้นบ้าน หรือการละเล่นต่าง ๆ ในมิติทางวัฒนธรรมด้านต่าง ๆ ดังที่ได้ทำไปแล้ว เช่น เรื่องโลกทัศน์ของคนไทยจากภาษาจีน เป็นต้น เพื่อให้เห็นความเหมือนและความแตกต่างระหว่างวัฒนธรรมชนชาติจ้วงกับไทอย่างรอบด้าน และมีความเข้าใจมากยิ่งขึ้น อีกทั้งโลกทัศน์และความเชื่อจะมีการเปลี่ยนแปลงตามยุคสมัยจึงเป็นสิ่งที่สามารถศึกษาค้นคว้าได้ไปเรื่อย ๆ

2. ศึกษาตำนานสร้างโลกกลุ่มชนชาติไท-จ้วงในมิติอื่น ๆ ต่อไป เช่น ในเชิงภาษาศาสตร์ชาติพันธุ์หรือประวัติศาสตร์ เพื่อเกิดความเข้าใจวัฒนธรรมกลุ่มชนเหล่านี้ให้ลึกซึ้งมากยิ่งขึ้น โดยใช้แหล่งข้อมูลตำนานสร้างโลกที่ได้รวบรวมมาในงานวิจัยชิ้นนี้ให้เป็นประโยชน์

3. ศึกษาตำนานสร้างโลกกลุ่มชนชาติเข่า-จ้วงในเชิงเปรียบเทียบ เพื่อเป็นการค้นคว้าหาคำตอบจากตำนานสร้างโลกเรื่อง มีโลโก ของชนชาติเข่าว่ามีความสัมพันธ์กับตำนานสร้างโลกกลุ่มชนชาติจ้วงอย่างไร

มหาวิทยาลัยบูรพา
Burapha University

รายการอ้างอิง

- ปรมินท์ จารุวร. (2549). *ความขัดแย้งและการประนีประนอมในตำนานปรัมปราไทย*. กรุงเทพฯ: โครงการเผยแพร่ผลงานวิชาการ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปฐม หงษ์สุวรรณ. (2542). *การวิเคราะห์ตำนานสุริยคราสและจันทรคราสของชนชาติไทย*. วิทยานิพนธ์อักษร ศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาภาษาไทย, คณะอักษรศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปฐม หงษ์สุวรรณ. (2548). *ตำนานพระธาตุของชนชาติไทย: ความสำคัญและปฏิสัมพันธ์ระหว่างพุทธศาสนากับความเชื่อดั้งเดิม*. วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรดุษฎีบัณฑิต, สาขาวิชาภาษาไทย, คณะอักษรศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปฐม หงษ์สุวรรณ. (2556). *นานมาแล้ว: มีเรื่องเล่า นิทาน ตำนาน ชีวิต*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ประสพสุข สุขสวัสดิ์, ม.จ. (2536). *ประวัติศาสตร์อาหม*. กรุงเทพฯ: กรมศิลปากร.
- พระธัมมทัตโตภิกขุ, พ.ณ. ประมวลมารค. (2533). *ตำนานต้นผีไทย*. กรุงเทพฯ: เคล็ดไทย.
- มูลนิธิสารานุกรมวัฒนธรรมไทยธนาคารไทยพาณิชย์. (2542). *สารานุกรมวัฒนธรรมไทย ภาคอีสาน*. กรุงเทพฯ: มูลนิธิสารานุกรมวัฒนธรรมไทยธนาคารไทยพาณิชย์.
- มูลนิธิสารานุกรมวัฒนธรรมไทยธนาคารไทยพาณิชย์. (2542). *สารานุกรมวัฒนธรรมไทย ภาคเหนือ*. กรุงเทพฯ: มูลนิธิสารานุกรมวัฒนธรรมไทยธนาคารไทยพาณิชย์.
- เจาน์เพลงเออ. (2519). *ด้วยปัญญาและความรัก: นิทานชาวเมืองเหนือ*. กรุงเทพฯ: สมาคมสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย.
- ศิริพร ณ ถลาง. (2539). *การวิเคราะห์ตำนานการสร้างโลกของคนไทย*. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ศิริพร ณ ถลาง. (2552). *ทฤษฎีคติชนวิทยา: วิทยาวิทยาในการวิเคราะห์ตำนาน-นิทานพื้นบ้าน*. กรุงเทพฯ: ศูนย์คติชนวิทยาและภาควิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุจิตต์ วงษ์เทศ. (2537). *คนไทยอยู่ที่นี้ที่อุษาคเนย์*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศิลปากร: ศิลปวัฒนธรรม.

- สุจิตต์ วงษ์เทศ. (2546). *ข้าวปลาหมาก้าวหาง: ประชุมคำบอกเล่าเก่าแก่เกี่ยวกับกำเนิด
ต้นข้าว*. กรุงเทพฯ: มติชน.
- Guanpin, N. (2007). *Zhuangzu shenhuaajicheng (Collection of Zhuang Myth)*.
NanNing: Guangxi minzuchubanshe.
- Honggui, F. (2013). *Tonggenyizhi de zhuangtaizuqun(The Zhuang-Tai
People: Diffrent Branches with the Same Root)*. NanNing: Guangxi
minzuchubanshe.

มหาวิทยาลัยบูรพา
Burapha University